

Zəngəzur dəhlizinin əhəmiyyəti böyükdür

Azərbaycan tranzit və logistika imkanlarını genişləndirir

Dünya iqtisadiyyatında koronavirus pandemiyası ilə əlaqədar yeni reallıqlar yaranıb. Belə ki, məhsul və xidmət sahələrində sürətlə qiymət artımı müşahidə edilir. Bu zəncirvari bahalaşmanın bir həlqəsi də dəniz vasitəsilə ticarətin həyata keçirilməsində özünü göstərir. Hazırda dünya ticarətinin təxminən 80 faizi okean və dənizlərin üzərindən aparılır. Bu bahalaşma istehsalçılarla yanaşı, alıcılar üçün də müşkülə çevrilib.

Təbii ki, hər bir problem yarandıqda ondan çıxış yolu axtarılır. Hazırda dünya ölkələri daşınmaların daha ucuz olan quru və dəmir yolu ilə həyata keçirilməsinə maraq göstərir. Bunun üçün mövcud və alternativ marşrutların imkanları araşdırılır. Belə olan halda Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun əhəmiyyəti daha da artacaq. Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə həm "Şərqi-Qərb", həm də "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizlərinin imkanları genişlənəcək. Belə ki, nəqliyyat dəhlizlərinin şaxələnməsi onun etibarlılığını artıran mühüm faktordur.

Ermənilər və onların havadarları Zəngəzur dəhlizinin açılmasına hər vaxt mane olmaq istəyirlər. Bu da səbəbsiz deyil. Çünki Zəngəzur dəhlizinin açılması Azərbaycanla Türkiyənin dünyada siyasi əhəmiyyətini daha da artıracaq. Bununla yanaşı, hər iki ölkəyə dünyada gedən siyasi proseslərə təsir göstərmək imkanı da qazandıracaq. Həmin qüvvələrə Prezident İlham Əliyev qəti şəkildə xəbərdarlıq edərək demişdir: "İndi Ermənistan Zəngəzur dəhlizinin açılmasına əngəl törətmək istəyir. Amma nail ola bilməyəcək. Məcbur edəcəyik onları, məcbur edəcəyik. Necə ki, qovmuşuq torpaqlarımızdan, bütün istəyimizə nail olacağıq".

Prezident İlham Əliyevin qətiyyəti qarşısında Ermənistan geri addım atmağa məcbur oldu. Artıq qonşu ölkədə Zəngəzur dəhlizinin açılmasının vacibliyi və onun Ermənistana da fayda gətirəcəyi barədə bəyanatlar verilir. Azərbaycan dövlətinin tələbi və böyük güclərin bu işə olan marağı qarşısında Ermənistan Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə razılaşmağa məcbur oldu. Baxmayaraq ki, bu ölkədə mövcud müxalif siyasi qüvvələr və bezi iqtidar nümayəndələri buna mane olmağa cəhd göstərirdilər.

Zəngəzur dəhlizinin əhəmiyyəti böyükdür

Azərbaycan tranzit və logistika imkanlarını genişləndirir

Əvvəli 1-ci səh.

Prezident İlham Əliyev oktyabrın 26-da Zəngilanın Ağal kəndində Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanla keçirdiyi tədbirdə verdiyi bəyanatında demişdir: “Bu gün burada, Zəngilanda olarkən təbii ki, biz Zəngəzur dəhlizi haqqında danışmasaq düzgün olmaz. Zəngilan Şərqi Zəngəzur bölgəsində yerləşir və buradan keçən Zəngəzur dəhlizi bütün Türk dünyasını birləşdirəcək. Həm Azərbaycan, həm Türkiyə Zəngəzur dəhlizinin gerçəkləşməsi üçün əməli addımlar atır. Əminəm ki, bu addımlar yaxın gələcəkdə öz bəhrəsini verəcəkdir”.

Həmin tədbirdə Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan da

Zəngəzur dəhlizinin əhəmiyyətini vurğulayaraq demişdir: “Buraya gəlməzdən əvvəl Füzulini bir tərəfdən Şuşa, digər tərəfdən də cənub sərhədi boyunca Ağbənd, gələcəkdə isə, inşallah, Naxçıvan ilə birləşdirəcək yolların inşası edildiyini gördük, işçi qardaşlarımızla görüşdük. Bu yollar bölgədə çoxtərəfli daşımaların əsasını təşkil edəcək. Füzulidə də bildirdiyim kimi, bu qədər qısa müddətdə bölgənin bərpası istiqamətində görülən işlər həm Azərbaycan, həm də regionumuz üçün qürurverici və ümidvericidir”.

Vətən müharibəsində qazandığımız tarixi qələbə ölkəmiz üçün yeni inkişaf perspektivləri açmaqla yanaşı, həm də onun dünyadakı siyasi çəkisini daha da artırdı. Məsələn,

nəqliyyat sahəsində əldə edəcəyimiz yeni Zəngəzur dəhlizi ölkəmizə böyük imkanlar qazandıracaq. Belə ki, Çinin dünyaya açılma siyasətinin beynəlxalq aləmin diqqət mərkəzində olması faktıdır. Avropa İttifaqı da Çinlə iqtisadi əlaqələrə böyük əhəmiyyət verir. Çünki Çin hazırda dünyanın nəhəng ixracatçılarından və dünya bazarına ildə təxminən 2 trilyon 400 milyard dollar dəyərində məhsul çıxarır. Bu səbəbdən də yeni nəqliyyat marşrutlarının yaradılması barədə təşəbbüslə çıxış edir. Xatırladaq ki, Çinin Avropa ilə ticarət dövriyyəsinin dəyəri 1 trilyon dollara yaxındır. Buna görə də Avropa ilə mal mübadiləsində yeni yollardan biri olan “Şərqi-Qərbi” nəqliyyat dəhlizinə böyük əhəmiyyət verilir.

Məlumdur ki, hazırda dünya ölkələri müxtəlif marşrutlar əldə etmək üçün qızğın iqtisadi və siyasi mübarizəyə başlayıblar. Çünki yüklər haradan keçərsə, o ölkə tranzit ərazi kimi milyardlarla dollar gəlir əldə edəcək. Prezident İlham Əliyev bu sahədə də vaxtında lazımı tədbirlər görüb. İndi bizim nəhəng Xəzər Dəniz Donanmamız var. Donanmanın tərkibində Xəzərin şərq sahilindən qərb sahilinə yük daşımaq üçün bərə gəmilərimiz də kifayət qədərdir.

İkincisi, Ələt Beynəlxalq Ticarət Limanında böyük gəmilərin yan alaraq yükünü doldurub-boşaltması üçün hər cür şərait yaradılıb. Üçüncüsü isə, bu yüklərin Avropaya daşınması üçün Bakı-Tbilisi-Qars də-

mir yolu çəkilib. Bu yolun da çəkilməsinin təşəbbüscüsü Prezident İlham Əliyevdir. Üstəlik, maliyyələşdirməsini Azərbaycan dövləti həyata keçirib.

Yaşadığımız əsrdə ölkələr arasında gedən rəqabətdə siyasi amillər deyil, iqtisadi maraqlar əsas rol oynayacaq. Bu səbəbdən ölkəmizin həmin rəqabətdən üstün çıxacağına şübhə yoxdur. Çünki Çinlə Türkiyə arasında yükdaşımaların müddəti bir aydan 12 günə enib. Daşınmanın müddətinin belə azalmasında Azərbaycanın vaxtında icra etdiyi nəhəng infrastruktur layihələri mühüm rol oynayır.

Bu baxımdan noyabrın 10-da imzalanmış məlum sənədə Prezident İlham Əliyevin tələbi ilə ilk baxışda Dağlıq Qarabağ münacişəsinə aid olmayan, lakin ölkəmiz və region üçün çox vacib olan 9-cu maddənin salınması mühüm diplomatik qələbə sayılmalıdır. Həmin maddə Naxçıvanla birbaşa əlaqənin bərpasına imkan verir ki, bu da, ilk növbədə, muxtar respublikanın nəqliyyat blokadasından çıxması deməkdir.

Azərbaycandan Naxçıvana dəmir yolu əlaqəsinin bərpası həm də “Şərqi-Qərbi”, “Şimal-Cənub” dəhlizləri ilə bağlı yeni şərait yaradır. Prezident İlham Əliyevin bu siyasi gedişi gələcəyə hesablanmış nəhəng geosiyasi və iqtisadi layihə kimi mühüm əhəmiyyət daşıyır. Çünki marşrutun fəaliyyətə başlaması Azərbaycanın mövcud nəqliyyat ötürücü imkanlarını daha da artıracaq. Bu, ölkəmizə geniş iqtisadi imkanlarla yanaşı, böyük siyasi dividendlər gətirəcək. Əvvəla ona görə ki, Azərbaycan-Naxçıvan marşrutu mövcud Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu marşrutundan 344 kilometr qısa və bu həm yük göndərən, həm də yük qəbul edən tərəflər üçün çox sərfəlidir. Dövlətlərarası ticarətdə bu faktora xüsusi önəm verirlər, çünki məsafə qısaldıqca daşınma xərcləri ucuzlaşır. Digər mühüm əhəmiyyət daşıyan fakt isə odur ki, alternativləri çox olan hər bir marşrut daha etibarlı sayılır. Məsələn, hər hansı bir səbəbdən - istər siyasi, istərsə də təbii, yaxud texnologiyalar üzündən Bakı-Tbilisi-Qars marşrutu fəaliyyətini dayandırsa, yüklərin Çindən Avropaya daşınması üçün Azərbaycan-Naxçıvan-Türkiyə marşrutundan istifadə etmək mümkün olacaq.

Məlumdur ki, Azərbaycan “Şərqi-Qərbi”, “Şimal-Cənub” və “Şimal-Qərbi” nəqliyyat dəhlizləri kimi regional bağlantıda mühüm mövqeyə malikdir. Ölkəmiz artıq Avrasiyanın əsas və etibarlı nəqliyyat və logistika mərkəzlərindən birinə çevrilib. Dünyanın bir çox ölkələri bu reallığı qəbul edib Azərbaycanla nəqliyyat sahəsində əməkdaşlığa üstünlük verirlər. Qeyd etdiyimiz kimi, vaxtla bizə siyasi əngəl törədən ölkələr indi iqtisadi əməkdaşlığa can atırlar.

Rüstəm KAMAL,
“Azərbaycan”